

Suomen Viiniyrittäjät ry

Aihe: Alkoholilain muutos – ulosmyyntioikeus (HE 44/2026 vp)

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät valiokunnan jäsenet,

Suomen Viiniyrittäjät ry pitää ulosmyyntioikeuden laajentamista erittäin tärkeänä ja välttämättömänä uudistuksena. Kyse ei ole pelkästään alkoholijuomien myynnistä, vaan kotimaisen viini- ja liköörialan toimintaedellytyksistä, maaseudun elinvoimasta sekä matkailuun perustuvan palveluviennin kehittämisestä. Ulosmyynti on keskeinen keino vahvistaa kotimarkkinaa, jonka varaan vientiä ja kansainvälistä näkyvyyttä voidaan rakentaa.

Suomalainen marjaviini-, likööri ja väkevien viinien perinne perustuu aitoihin kotimaisiin raaka-aineisiin ja pitkään käsityöperinteeseen. Tällä hetkellä tämä perinne on paineessa, koska markkinaehtoinen kilpailu ei suosii paikallisiin marjoihin perustuvaa tuotantoa, vaan volyymipohjaista ja usein tuontiraaka-aineisiin nojaavaa valmistusta. Ainoastaan meidän kaltaiset pienet tuottajat käyttävät väkevissä viineissä ja likööri tuotteissaan aitoja marjoja ja hedelmiä, isojen toimijoiden hyödyntäessä kemiallisesti valmistettuja aromeja ja esansseja. Ulosmyyntioikeus on keskeinen väline varmistaa, että kotimainen, aitoihin raaka-aineisiin perustuva tuotanto säilyy ja kehittyy myös tulevaisuudessa.

Lakiesitykseen sisältyy kuitenkin rakenteellisia rajoitteita, jotka estävät tämän tavoitteen toteutumisen vähänkään yksinyrittäjyyttä suuremmassa mittakaavassa. Esityksessä edellytetään, että valmistuspaikan tulee olla fyysisesti erillinen ja itsenäinen kokonaisuus siten, ettei samoissa tuotantotiloissa voi toimia useampia valmistajia. Samalla vähittäismyynti sidotaan yhteen valmistuspaikkaan ja siihen, että tuotannon keskeinen osa tapahtuu kyseisessä paikassa. Näiden vaatimusten yhteisvaikutus on, että normaali yhteistyö, alihankinta ja yhteisten tuotantoresurssien käyttö estyvät käytännössä kokonaan.

Tämä poikkeaa merkittävästi kaikista muista toimialoista. Elintarvike- ja juoma-alalla on tavanomaista, että tuotantoa, pullotusta ja varastointia tehdään yhteistyössä tai alihankintana. Nyt esitetty sääntely pakottaa toimijat keinotekoisesti erillisiin rakenteisiin, mikä nostaa investointikynnystä, heikentää kannattavuutta ja estää uusien toimijoiden markkinoille tulon. Vaikka esityksessä ei muodollisesti kielletä omistuksellisia yhteyksiä, sen rakenteet tekevät käytännössä mahdottomaksi hyödyntää yhteisomistusta ja normaaleja tapoja oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen, joihin kaikki investoinnit perustuvat.

Esityksessä ongelmallista on, että esityksen perusteluissa todetaan rajoitteiden tarkoituksena olevan estää laajamittaisen kilpailevan vähittäismyyntikanavan syntyminen. Tällöin sääntely ei kohdistu tuoteturvallisuuteen tai kulutuksen hallintaan, vaan markkinarakenteeseen. Tämä on elinkeinovapauden näkökulmasta poikkeuksellinen lähtökohta.

Nykytilanteessa kotimaiset viinintuottajat ovat myös vaikeassa asemassa vähittäismarkkinoilla. Käytännön yhteistyö Alkon kanssa on monin osin vaikeutunut, ja kotimaiset tuotteet eivät saa vastaavaa näkyvyyttä kuin ulkomaiset tuotteet. Tämä korostaa entisestään valmistuspaikkamyynnin merkitystä ainoana realistisena kanavana tuoda enemmän kotimaisia tuotteita kuluttajien saataville.

Ulosmyyntioikeudella on merkittävä aluepoliittinen vaikutus. Se tukee maaseudun työpaikkoja, lisää matkailua ja luo kysyntää paikallisille palveluille. Kyse on korkean arvon, mutta volyymiltaan rajallisesta toiminnasta, jonka vaikutus alkoholin kokonaiskulutukseen on vähäinen, mutta vaikutus paikallistalouteen merkittävä.

Suomen Viiniyrittäjät ry näkee ulosmyyntioikeuden laajentamisen esitetyssä muodossa erittäin tervetulleena, historiallisena ja koko toimialan kannalta jopa pelastavana uudistuksena. Kyse on pitkään odotetusta muutoksesta, joka mahdollistaa kotimaisen viini- ja liköörialan kehittymisen, matkailun kasvun sekä uusien liiketoimintamallien syntyminen. Samalla on kuitenkin todettava, että lakiesitystä on muutettava edellä esitetyiltä osin, sillä nykyisessä muodossaan siihen sisältyvät rakenteelliset rajoitteet vaarantavat koko uudistuksen tavoitteen toteutumisen ja käytännössä heikentävät sen vaikutuksia ratkaisevasti. Ulosmyynti yhdestä valmistuspaikasta on toimiva ja perusteltu ratkaisu, mutta tuotannon tulee olla mahdollista hajauttaa useampaan paikkaan sekä hyödyntää yhteistyötä ja alihankintaa normaalin liiketoiminnan mukaisesti. Ilman näitä korjauksia esityksen ongelmalliset kohdat käytännössä vesittävät lain pohja-ajatuksen. Näiden muutosten toteutuessa uudistus mahdollistaa suomalaisen väkevien viinien, viinien ja liköörikulttuurin säilymisen ja vahvistumisen sekä luo aidot edellytykset alan kasvulle ja kansainvälistymiselle.

Kunnioittavasti,

Suomen Viiniyrittäjät ry

Liite: Ehdotetut muutokset lakimuotoiluun

(Viittaus: HE 44/2026 vp, erityisesti s. 13–14, kohta 4.1 Keskeiset ehdotukset)

Fyysinen erillisuus

Lakiesitys: “valmistuspaikan tulisi olla selkeästi itsenäinen toiminnallinen kokonaisuutensa eikä samoissa tuotantotiloissa voisi olla useampia toimijoita”

Ehdotus: “Valmistuspaikan tulee olla toiminnallisesti yksilöitävissä, mutta se voi sijaita yhteisissä tuotantotiloissa muiden alkoholijuomien valmistajien kanssa. Yhteisten tuotanto-, varastointi- ja tukipalveluiden käyttö on sallittua.”

Tuotannon sitominen

Lakiesitys: “vähittäismyyntioikeuden edellytyksenä olisi, että tyypillinen osa alkoholijuoman tuotannosta tapahtuisi valmistuspaikassa”

Ehdotus: “Valmistajan tulee vastata alkoholijuoman valmistuksesta. Valmistuksessa voidaan käyttää alihankintaa, useampia tuotantopaikkoja sekä yhteisiä tuotantoresursseja.”

Yhden valmistuspaikan rajoite

Lakiesitys: “vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain yhdessä valmistuspaikassa”

Ehdotus: “Valmistaja voi harjoittaa vähittäismyyntiä yhdestä valmistuspaikasta. Valmistus voi tapahtua yhdessä tai useammassa valmistuspaikassa, edellyttäen että luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät.”

Kilpailun rajoittaminen

Lakiesitys: “rajoituksilla turvattaisiin sitä, ettei muodostuisi kilpailevaa vähittäismyyntikanavaa”

Ehdotus: “Rajoitusten tulee olla oikeasuhtaisia ja kohdistua alkoholilain tavoitteiden mukaisesti haittojen ehkäisyyn. Sääntely ei saa rajoittaa tarpeettomasti elinkeinon harjoittamisen vapautta eikä estää tavanomaisia liiketoimintamalleja, kuten yhteistyötä, alihankintaa tai yhteisiä investointeja.”

Omistusrakenteet

Lakiesitys: “ei edellytettäisi oikeudellista ja taloudellista riippumattomuutta”

Ehdotus: “Vähittäismyyntiluvan myöntämisen edellytyksenä ei ole valmistajan omistuksellinen tai taloudellinen riippumattomuus muista toimijoista. Yhteisomistus, konsernirakenteet sekä yhteiset investoinnit ovat sallittuja.”